

Література:

1. Бут Т., Эйнскоу М. Показатели инклюзии : практическое пособие. Москва : РООИ «Перспектива», 2007. 124с.
2. Колупаєва А. А. Інклюзивна освіта: реалії та перспективи: монографія. Київ : «Самміт Книга», 2009. 272 с.: іл. (Серія «Інклюзивна освіта»).
3. Колупаєва А. А., Таранченко О. М. Інклюзивна освіта: від основ до практики : монографія. Київ : ТОВ «Атопол», 2016. 152 с. (Серія «Інклюзивна освіта»).
4. Продіус О. І. Особливості моделей інклюзивної освіти в країнах Європи відповідно до вимог сучасного суспільства. *Проблеми системного підходу в економіці*. 2019. Вип. 4 (72). С. 86–93.
5. Садова І. І. Інклюзивна освіта в країнах Європи. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах*. 2020. № 69. Т. 1. С. 188–192.
6. Саламанська декларація та рамки дій щодо освіти осіб з особливими потребами, прийнята Всесвітньою конференцією щодо освіти осіб з особливими освітніми потребами: доступ і якість. 7-10 червня 1994 року. Саламанка, Іспанія. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_001-94#Text (Дата звернення: 16.02.2021).

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-041-4-27>

СІМ'Я ЯК ПЕРШИЙ ПЕДАГОГ В НАШОМУ ЖИТТІ

Тушніцький Н. І.

*аспірант другого року навчання
кафедри педагогіки та інноваційної освіти
Інститут права, психології та інноваційної освіти
Національного університету «Львівська політехніка»
м. Львів, Україна*

Предметом психології є психічне життя людей: чоловіка, жінки, дитини. Вони ж стають предметом зацікавлення сімейної психології, якщо розглядаються як члени специфічної суспільної групи – сім'ї.

Що таке сім'я, знає кожен. Проте навіть поверхневий аналіз та зіставлення поглядів на цю тему показує, що не все так просто. Сім'я –

це група людей, які пов'язані особливими, близькими зв'язками. Чим така група відрізняється від інших груп, наприклад, товариських, з цього визначення незрозуміле. Навіть чинник, який найбільше впадає в око, – родинна спорідненість, породжує сумніви. Чи можна вважати сім'єю дуже близьких родичів, які, проте, не підтримують між собою контактів? Натомість безперечно, що всиновлені діти, які не пов'язані з батьками кровною спорідненістю, належать до сім'ї.

Отже, щоб сформулювати визначення сім'ї, необхідно насамперед встановити, що таке суспільна група та чим сім'я відрізняється від інших суспільних груп. Адже не кожному сукупності людей можна назвати групою. Декілька осіб стають групою лише за умови, що їх пов'язують безпосередні зв'язки: кожного з кожним. У групі людей прихід або відхід однієї особи спричинює не лише кількісні, а й якісні зміни для кожного з членів групи. Поява дитини в сім'ї змінює не лише кількість мешканців у домі, а й ситуацію інших родичів: дружина стає матір'ю, чоловік батьком, теща бабусею, а якщо дитина з'являється на світ другою з черги, то мати однієї дитини стає матір'ю двох, однак – старшим з двох дітей і т. д. Так само відхід із сім'ї однієї особи, наприклад, батька, не лише зменшує кількість її членів, а й докорінно міняє ситуацію дружини та дітей.

Ситуація членів сімейної групи залежить не лише від зміни їх кількості. Будь-які зміни у статусі когось з її членів неминуче впливають і на інших. Наприклад, набуття самостійності старшою дитиною змінює також ситуацію батьків та братів-сестер. Так само стосунки між кожною парою осіб впливають на стосунки всіх. Наприклад, любов між батьками важлива і для дітей, а виділення матір'ю когось із дітей впливає на самопочуття інших братів-сестер.

Вплив взаємозв'язків у сім'ї простежується особливо виразно, проте і в інших суспільних групах можна побачити, що зміни, які на перший погляд стосуються лише одного з їх членів, впливають на всіх. Наприклад, втрата форми одним із спортсменів не є байдужою для інших членів команди. Докорінно відрізняється сім'я від інших невеликих груп своєю метою.

Ми не помилимося, коли скажемо, що однією з ознак наших днів є рух, поспіх, а за ними і неспокій. Рух поглинає сучасну людину, яка стає безвольною машиною. Багато вартостей, що становили багатство наших предків опинилися поза нашою свідомістю. Мода сьогодні всевладна. Небагато людей наважуються бути не такими, як інші. Таке явище спостерігаємо найчастіше серед молоді. «Чому п'єш, куриш?» – «Бо всі це роблять, модно.» Тому перед нами постає запитання: як той постійний поспіх, спосіб життя якимось урівноважити, знайти час для

призадуми та щирої молитви, щоб не відійти від християнських засад? На нього дає відповідь сам Христос. Ця порада Христова важлива, актуальна і сьогодні. До своїх апостолів, які теж були зайняті не раз щоденною метушнею, Він сказав: «Підіть на відокремлене місце і відпочиньте трохи.» Молитва – то наша поміч, світло, наше добро, відпочинок. Святий Августин назвав молитву ключем до неба, бо молитвою можемо собі його здобути. Чим є зброя для воїна, тим молитва для християнина. Вже в V ст. св. Іван Золотоустий називає родину малою церквою. Звертаючись до членів родини, він говорив, що молитва і навчання в Церкві є не вистарчаючі. Молитва і навчання повинні бути вам товаришами в домі, тому що родинний дім є малою Церквою. II Ватиканський Собор також наголошує на цьому в своїй Догматичній Конституції про Церкву. В родинному домі, так як би в Церкві, батьки за допомогою слова і прикладу повинні бути для своїх дітей першими вістунами віри і дбати, щоб росли покликання в кожному з них, покликання духовні. Дуже важливо говорити про роль молитви в родині саме зараз. Чи часто ми бачимо в церкві разом з батьками дітей? Чи звучить спільна молитва у сім'ї? Починається Свят-Вечір у родині чи Великодній сніданок загальною молитвою. Чи за багатством столу, домашньою метушнею ми забули про неї? А чи подивляться батько з матір'ю, як дитина лягає спати: чи вона помолиться, чи прокаже слова «Отче наш», подякує за день минувший? Початкове релігійне виховання дітей у родині. Батьки повинні бути постійними свідками, активними учасниками, першими вчителями: від них дитина починає вчитися або добра, або зла. Важливо пам'ятати, що християнські батько і мати не повинні бути «християнами недільними», свідомими всюди і завжди, особливо в родині. Шанувати себе, свою віру, навчання, Христову науку. Як слід молитися найкраще вчить Євангелія, яка переносить нас в околиці Тиру й Синоду. Там скорбна мати, офіційно, але бути християнами поганка, хананейка. В неї тяжко хвора дочка. Скоро та жінка угледіла Христа Спасителя, почала благати щоб змиливався над нею. Та Ісус наче не чує її прохання, йде собі далі. Вже й апостолам зворушилось серце і вони просять за нещасну матір в Ісуса. Знає Спаситель нещастя цієї матері, відчуває біль її серця, і ніби не чує. Чому? Христос хоче, щоб вона ще ревніше, ще сердечніше просила і таким чином навчила усіх, як треба просити, як слід молитися. Про це Він виразно навчає у Євангелії: «Просіть, і дасться вам; шукайте і знайдете; стукайте і відчинять вам. Кожний бо, хто просить, одержує і хто шукає, знаходить, хто стукає, тому відчинять.» (Мт. 7,7-8) Ісус, сповнений зворушення і милосердя,

відповідає жінці хананейці: «О жінко, велика твоя Віра! Хай тобі буде, як бажаєш. І видужала її дочка від тієї години». (Мт. 15,28) [1], [2]

Стоячи на березі гірської річки, ми можемо зауважити, як швидко тече вода, яку неможливо повернути назад як неможливо повернути назад наші роки. Наше життя подібно як вода у гірській ріці так само швидко спливає з арени історії. Так чи інакше кожен із нас опиниться у долині свого життя. Час стрімко біжить вперед. Рано чи пізно пройде дитинство, молодість, забави, пройде наше життя.

Отже, кожную групу людей об'єднують якісь цілі, що стосуються певних аспектів життя. Людина може одночасно належати до багатьох груп, мета яких різна: наприклад, працювати в одному колективі, займатись спортом іншому, ще в одному навчатися або відпочивати. Жодною із таких цілей охарактеризувати сім'ю неможливо. Відповідає дійсності лише загальне твердження: сім'ю об'єднує спільне життя. Якщо хтось із членів намагається трактувати сім'ю лише як місце, де можна задовольнити певні потреби, наприклад, у харчуванні, це викликає обурення інших: «Ти не в готелі». Сім'я стає справжньою лише за умови, що її об'єднують безпосередні зв'язки та спільне життя. Характер таких зв'язків та їх якість для якості сімейних взаємин вирішальні. Той факт, що сім'ю об'єднує спільне життя, не означає, що її члени мусять перебувати разом постійно. З дому виходять на роботу, до школи, у кіно тощо, проте все, пережите поза домом, для сім'ї небайдуже. Роблячи підсумок, дуже часто ми усвідомлюємо, що наше серце дуже рідко билось для Бога, наше життя було наповнене усім, окрім Христа, ми дбали про все: становище, здоров'я, ми обирали радше матеріальний, а не духовний спосіб життя. У своїй історії ми зустрічалися з різними людьми, але забували, нехтували зустріччю з Христом, своїм Богом...

Література:

1. Євангелія від Матея 7,7-8
2. Євангелія від Матея 15,28
3. Літопис самовидця. – Київ: Наукова думка. – 1971.
4. Яворницький Д. Історія запорізьких козаків: В 3 т. – Львів: Світ. – 1990-1992.